

0 5 cm

1 pav. XVII a. pradžios plokštinio koklio fragmentas. L. Kvizikevičiaus nuotr.

Fig. 1. A fragment of an early 17th-century panel stove tile (Blattkachel).

0 5 cm

2 pav. XVII a. pabaigos plokštinio koklio fragmentas. L. Kvizikevičiaus nuotr.

Fig. 2. A fragment of a late 17th-century panel stove tile.

sudaro ąsočių, dubenų, puodų ir kitokių stalo bei virtuvės indų duženos. Statybinės keramikos radinių grupėje dominuoja plokštiniai (1, 2 pav.) ir dubeniniai kokliai. Pažymėtina, kad dalis dubeninių koklių dugnų puošti rozetėmis, tai yra jie būdingesni XVI a. vidurio – II pusės laikotarpio gamybos ir puošybos stilistikai.

Ligoninės St. 3

In 2017, a 22 m^2 area was excavated at Ligoninės St. 3, Vilnius. It was determined that an up to 3.4 m thick, late 16th–second half of the 17th-century and 19th–20th-century, five horizon cultural layer had formed under the former floors of the rooms at this location. The upper (up to 1.5 m thick measured from the level of the room's current floor) cultural layer had formed in the mid–second half of the 19th century in erecting a two-storey residential home. A 17th-century storage pit containing 202 late 16th–second half of the 17th-century finds was discovered. Structural ceramics and household pottery characteristic of production from the first half of the 17th century predominated among the finds (Figs. 1, 2).

Vitalija Veževičienė,
Justina Dobeikienė

Subačiaus gatvė 26

KVP Misionierių vienuolyno statinių ansamblio (UK 761) ir Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos pastato (UK 33915) teritorijose, sklype Subačiaus g. 26, tęsė 2015–2016 m. vykdytus detaliuosius tyrimus. Aptariamas sklypas anksčiau tyrinėtas ne kartą. 2008 m. T. Poška sklype ištyrė 9 bendro 100,5 m^2 ploto perkasas (*ATL 2008 metais*, 2009, p. 408–409). 2013 m. žvalgomuosius tyrimus sklype atliko R. Šiaulinskas, ištyręs 8 šurfus (bendro 16 m^2 ploto) (*ATL 2013 metais*, 2014, p. 380–381). 2015–2016 m. detaliuosius tyrimus vykdė J. Stankevičiūtė (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 353–364; žr. p. 449–452).

2017 m. detalieji tyrimai vyko 549 m^2 dydžio plote, o žvalgymai – 3242 m^2 plote (1 pav.: 4, 5). Sklypo Š dalyje atliekant požeminės slėptuvės griovimo ir statybinių medžiagų saugojimo aikštelės įrengimo darbus, žvalgytas 1143 m^2 dydžio plotas, iš kurio 450 m^2 (slėptuvės vietoje) – iki įžemio. Demontuojamos požeminės slėptuvės vietoje ir jos aplinkoje (2 m nuo sienų) fiksuotas iki 6 m storio XX a. II puse

datuojamas piltinio grunto sluoksnis, po kuriuo pasiektas įžemis. Slėptuvės aplinkoje žemės paviršius buvo pažemintas 1–1,5 m. Vertingo kultūrinio sluoksnio ar radinių neaptikta, įžemis nepasiektas.

Žvalgyta ir buvusios ligoninės pastato vietoje – 1464 m^2 dydžio plote (1 pav.: 6). Čia nugriovus pastatą, po jo pamatais pasiektas įžemis – geltonas smėlis. Žvalgymai atlikti ir vykdant buvusios prieglaudos priestato (pastatyto XX a. II pusėje) griovimo bei centrinio korpuso vidaus patalpų valymo darbus (1 pav.: 8). Nugriauto priestato vietoje po pamatais iškart pasiektas įžemis – geltonas smėlis. Pastato centriniame korpuse kasant gruntą, iki 0,6–2 m gylio fiksuoti piltiniai XX a. II pusės sluoksniai, suformuoti remontuojant pastatą tarybiniu laikotarpiu, o palei pamatus atidengti betono blokai, kuriais siekta sutvirtinti pamatus. Nustatyta, jog centrinis korpusas, kitaip nei P ir Š, buvęs be rūsio. Įžemis nepasiektas.

Detalieji tyrimai vykdyti sklypo Š ir P dalyse. Š dalyje buvo suformuotas 3 m pločio, 54,5 m ilgio plotas 4 (1 pav.: 3). Tiriant ploto R dalyje, nuo pat žemės paviršiaus didžiojoje ploto dalyje fiksuoti piltiniai XX a. II pusės sluoksniai, suformuoti tiesiant požeminius inžinerinius tinklus, ir tik vietomis nuo 0,5–1 m gylio fiksuotas fragmentiškai išlikęs XVI a. pabaiga datuojamas kultūrinis sluoksnis, po kuriuo pasiektas įžemis.

Ploto V dalyje fiksuota kiek kitokia situacija. Pašalinus paviršinius XIX–XX a. datuojamus sluoksnius, nuo 1–1,5 m gylio tirtas XVI a. pabaigos – XVII a. kultūrinis horizontas. 1,2–2 m gylyje atidengtas XVII a. datuojamos gatvės, grįstos netašytais akmenimis, tęsinys. Grindinys staigiai nuolaidėjo ŠV kryptimi. Jo PV pakraštyje tirtas apie 1–1,5 m pločio, 1,3 m gylio griovys, kurio PV šlaitas tikriausiai buvęs sutvirtintas medinėmis atramomis. Spėjama,

1 pav. Situacijos planas: 1 – sklypo ribos; 2 – 2015–2016 m. tyrimai (J. Stankevičiūtė); 3 – detalieji tyrimai; 4 – žvalgymai aikštelės vietoje; 5 – žvalgymai požeminės slėptuvės vietoje; 6 – žvalgymai buvusio ligoninės pastato vietoje; 7 – detalieji tyrimai sklypo P dalyje; 8 – žvalgymai pastato vietoje ir jo aplinkoje (3–8 – 2017 m. tyrimai). J. Dobeikienės brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – plot boundaries; 2 – 2015–2016 investigations (J. Stankevičiūtė); 3 – excavation; 4 – the survey at the yard site; 5 – the survey at the site of the underground shelter; 6 – the survey at the site of the former hospital building; 7 – the excavation in the S part of the plot; 8 – the survey inside the building and in its vicinity (3–8 – 2017 investigations).

jog taip siekta sustabdyti šlaito griūtis. Įžemis – geltonas smėlis – pasiektas 1,5–2,5 m gylyje. Jame tirtos iki 2 m gylio ūkinės duobės, datuojamos XVI a. pabaiga.

Sklypo P dalyje detalieji tyrimai atlikti 387 m^2 dydžio plote. Pirmiausia ištirta 2015 m. suformuota 3 m pločio kontrolinė juosta. Jos vietoje nuo žemės paviršiaus iki 1 m gylio slūgsojo XIX–XX a. datuojamas sluoksnis. Žemiau pastarojo aptiktas XVI a. pabaigos – XVII a. kultūrinio sluoksnio horizontas su įžemyje įgilintomis ūkinėmis duobėmis. Antrojo etapo metu vykdant tyrimus buvusios elektros transformatorinės vietoje ir jos aplinkoje, nustatyta, jog pastarosios vietoje ir į V nuo jos vertingas

2 pav. M2 bendras vaizdas iš ŠV. J. Dobeikienės nuotr.
Fig. 2. General view of wall M2, as seen from the NW.

kultūrinis sluoksnis neišlikęs, po 1–1,2 m storio XX a. suformuotu sluoksniu pasiektas įžemis. Ploto V dalyje po iki 1 m storio XIX–XX a. sluoksniu slūgsojo 20–50 cm storio XVII a. kultūrinis sluoksnis, po kuriuo tirtos įžemyje įgilintos XVI–XX a. iškastos duobės. Šių tyrimų metu taip pat visiškai atidengtos 2015 m. aptiktos medinių ūkinės paskirties statinių akmenimis grįstos grindys ir 3 ūkinės paskirties mūrinių vienaaukščių pastatų sienų ir pamatų liekanos.

Kontrolinės juostos centrinėje dalyje tirtos medinių rūsių duobės, visiškai atidengtos XVII a. medinio statinio – rūsio, netašytais akmenimis grįstos 3,73x3,3 m dydžio grindys. Žemiau jų aptiktos XVI a. II pusės medinio rūsio akmenimis grįstos 4,4x4 m dydžio grindys, išlikusios nepilnai.

Kontrolinės juostos R dalyje (palei sklypo R ribą) atidengtos mūrinio pastato sienų liekanos *M1*. Atidengtos sienų V ir P dalių liekanos bei dalis akmenimis grįstų grindų. Šio neaiškios paskirties statinio liekanų dalis yra už perkasos R ribos. Pastato pamatų liekanų Š dalis neišlikusi. V sienos fragmentas ir jos pamatinė dalis įkasta į įžemį. Atidengtas ir išlikęs iki 3,9 m ilgio, vietomis iki 2,1 m aukščio, iki 90 cm pločio fragmentas. P sienos liekanos atidengtos iki 4,8 m ilgio, 80 cm pločio, išlikusi iki 1,8 m (žemiausioje vietoje) – 2,4 m (aukščiausioje vietoje) aukščio. Sienos sumūrytos iš antrinio panaudojimo puspl yčių ir akmenų. Pastatui naudotos raudonos ir rausvos 15–16,5x6–7,5 cm dydžio plytos su išilginėmis braukomis, rištos molio skiediniu. Pastato grindys pasiektos 3,8 m gylyje nuo buvusio žemės paviršiaus (ties H_{abs} 103,05 m). Jos išgrįstos neskaldytais akmenimis, o ties centru suformuotas latakas. Ant jų aptikta Žygimanto Vazos monetų: pusgrašių, grašių ir trigrašis. Pagal jas ir aptiktus radinius galima spręsti, kad pastatas galėjo būti sugriautas XVII a. viduryje.

M2 (2 pav.) atidengtos pastato sienų pamatinių dalių 4 liekanos, įkastos į įžemį. Pastatas buvęs 8,6 m ilgio, 5,1 m pločio, netaisyklingos formos. P dalyje buvusi 4x1,35 m dydžio laiptinė su įėjimu iš PR pusės. Pagrindinė patalpa

buvusi 4,3–5,5 m ilgio, 3,6 m pločio. R ir V sienos 70 cm pločio, išlikusios iki 0,7–2 m ir 0,8–1,5 m aukščio atitinkamai. Š siena 40 cm pločio, 70 cm aukščio. P siena 40 cm pločio, išlikusi iki 2 m aukščio. Visos sienos sumūrytos iš rausvų ir raudonų 31–33x15,5–16x6–7 m dydžio pirminio ir antrinio panaudojimo plytų su skersinėmis ir išilginėmis braukomis, skaldytų ir neskaldytų įvairaus dydžio akmenų, rištų molio skiediniu. Grindys grįstos netašytais akmenimis, jos yra H_{abs} 130,26 m lygyje.

M3 (3 pav.) atidengtas 8 m į V nuo pamatų liekanų M2. Dalinai išlikę 3 sienų pamatinių dalių fragmentai. Buvusio pastato Š pamatų dalis neišlikusi – ji sugriauta XX a. II pusėje tiesiant požeminius inžinerinius tinklus. Bendras išlikusių pamatų liekanų dydis 8,8x5,3 m. Maksimalus liekanų aukštis 1,25 m. P dalyje atidengta stipriai apardyta laiptinė, kurios dalis sugriauta XX a. tiesiant požeminius inžinerinius tinklus. Pats pastato pamatas mūrytas naudojant gelsvas ir rausvas 29x15x7,5 cm dydžio plytas su išilginėmis pirštų braukomis bei netašytus akmenis, tarpusavyje rišant biriu, rupiu kalkių skiediniu. Laiptinės V siena ir įėjimas į mažą (apie 2x1,3 m dydžio) patalpą, buvusią šalia laiptinės, buvo su remonto žymėmis – dalis plytų rišta kalkių skiediniu. Netašytais akmenimis grįstos grindys atidengtos ties H_{abs} 130,43 m. Atidengtos ūkinės paskirties pastatų liekanos M2 ir M3 pagal užpylime, virš ir jų lygmenyje buvusiame sluoksnyje aptiktus radinius datuojamos XVII a. II puse.

Subačiaus St. 26

In 2017, an investigation (3242 m^2 surveyed, 549 m^2 excavated) was conducted on the plot at Subačiaus St. 26, Vilnius (Fig.1). A late 16th–17th-century cultural horizon was excavated from a depth of 1–1.5 m in the N part of the plot. A continuation of the 17th-century fieldstone paved street was unearthed at a depth of 1.2–2 m. Natural yellow sand was reached at a depth of 1.5–2.5 m. Late 16th-century storage pits up to 2 m deep were excavated in it. A late 16th–17th-century cultural horizon with storage pit sunk into the natural soil was discovered from a depth 1 m in the S part of the plot. Wooden utility structures, a stone paved floor, and the remains of three masonry walls and foundations from single-floor utility buildings that had been discovered in 2015 were completely uncovered (Figs. 2, 3).

3 pav. M3 bendras vaizdas iš Š. J. Dobeikienės nuotr.
Fig. 3. General view of wall M3, as seen from the N.

Vytautas Vingis

Šv. Mikalojaus gatvė 9

2017 m. spalio – 2018 m. balandžio mėnesiais buvo atlikti detalieji tyrimai ir žvalgymai Vilniuje, sklype Šv. Mikalojaus g. 9. Ištirtas 301 m^2 plotas. Anksčiau sklypas tyrinėtas 3 kartus. 2001 m. tyrimus vykdė V. Daminaitis. Nors tyrimų ataskaitoje nurodoma, kad tirtas 48 m^2 plotas, tačiau mechanizuotai buvo iškasta kur